

İMİALAT SANAYİİNDE KAPASİTE KULLANIM DURUM RAPORU 2018/III

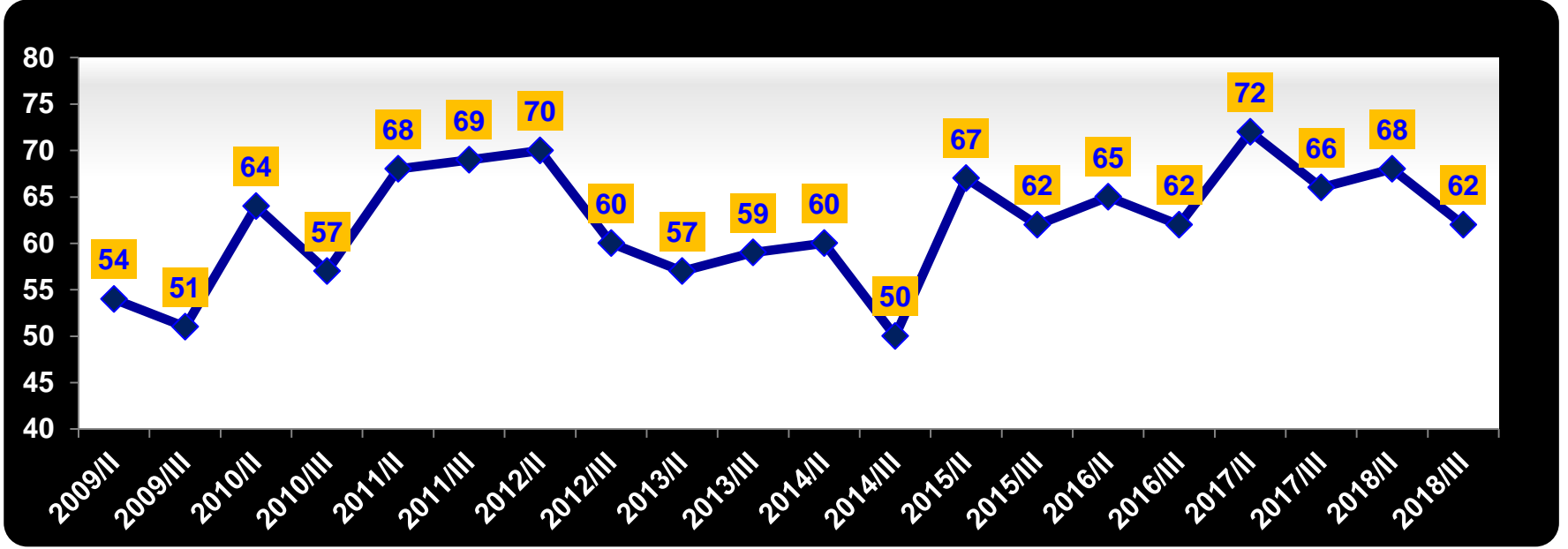
Ekim 2018

AÇIKLAMA

- Ege Bölgesi Sanayi Odası olarak; 1980 yılından bu yana «**İmalat Sanayiinde Kapasite Kullanım Durumu**» çalışmasını yürütüyoruz.
- Geçmişte kitap olarak basılan çalışmayı, 2018 yılından itibaren de kapsamlı bir rapor olarak kamuoyuna sunmak istedik.
- Çalışma, **3 ayda bir** kısa bir anket ile üyelere sorulan sorulardan derlenmektedir.
- Merkez Bankası tarafından açıklanan aylık **Kapasite Kullanım Oranı** çalışmamızın da ana sorusunu oluşturmaktadır.
- Çalışma; mevcut çeyrekte **gerçekleşen durum** ve sonraki çeyrekte **beklentilere** ilişkin önemli fikirler vermektedir.
- **192** üyemiz, 2018 yılı III. Çeyrek için hazırlanan anket çalışmasına katılmıştır.

EBSO KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

Kapasite Kullanım Oranı, kullanılan üretim kapasitesinin yüzdesidir.

Kapasite Kullanımı, ekonomideki genel büyüme ve talebi yansıtmaktadır.

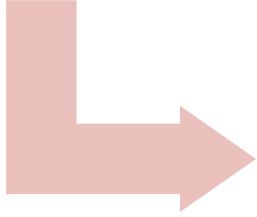
Değişimler; firmaların maliyet, karlılık ve nakit akışlarında değişimlere yol açtığı için yakından takip edilir.

EBSO üyelerine 3 ayda bir sorulan kapasite kullanım oranı 2018 III. çeyrekte **%62**'dir.

KARŞILAŞTIRMALI KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

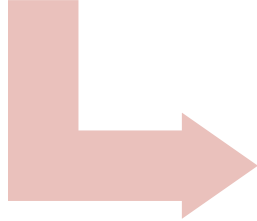
TÜRKİYE

2018/III
• %77

KOSANO

2018/III
• %71

EBSO

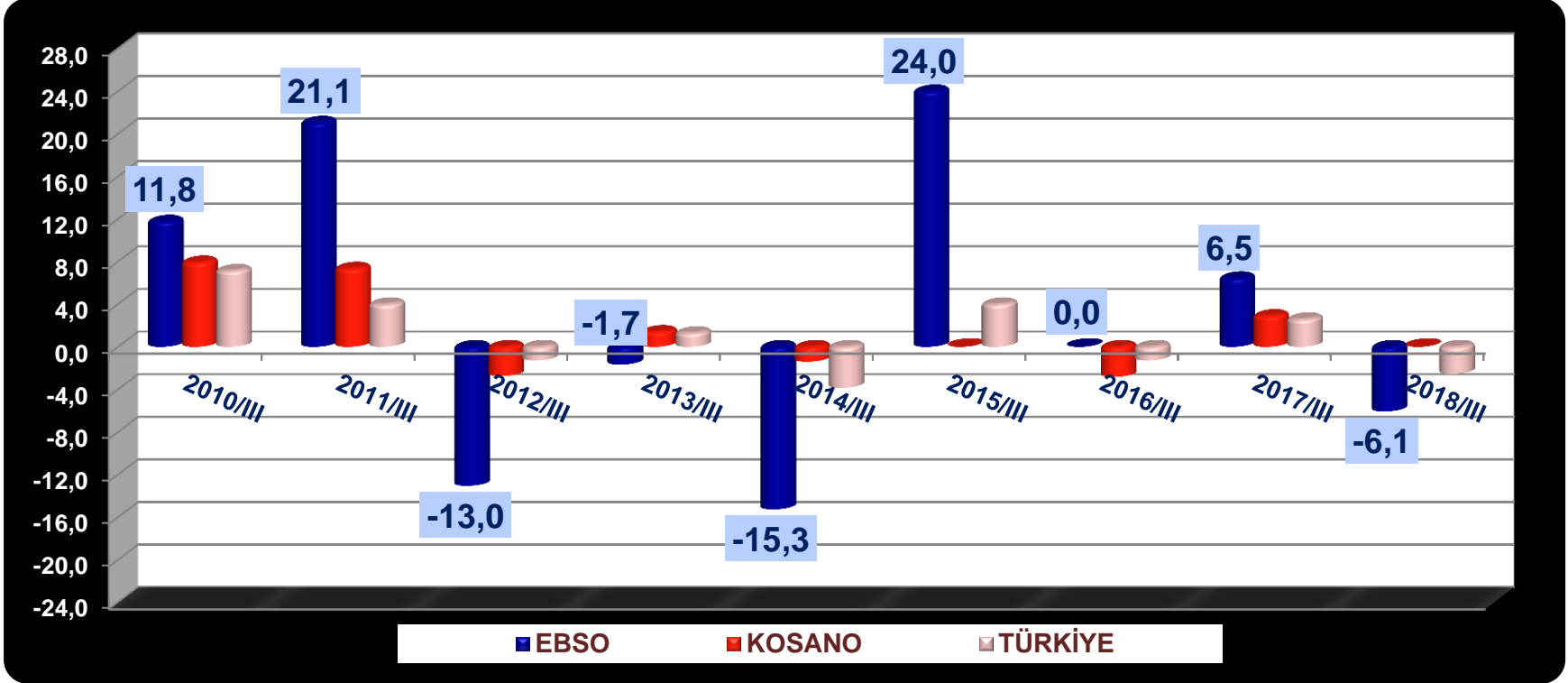
2018/III
• %62

	<u>2018/III</u>
Amerika	78,0
Almanya	87,7
İngiltere	82,3

Kaynak: www.tradingeconomics.com

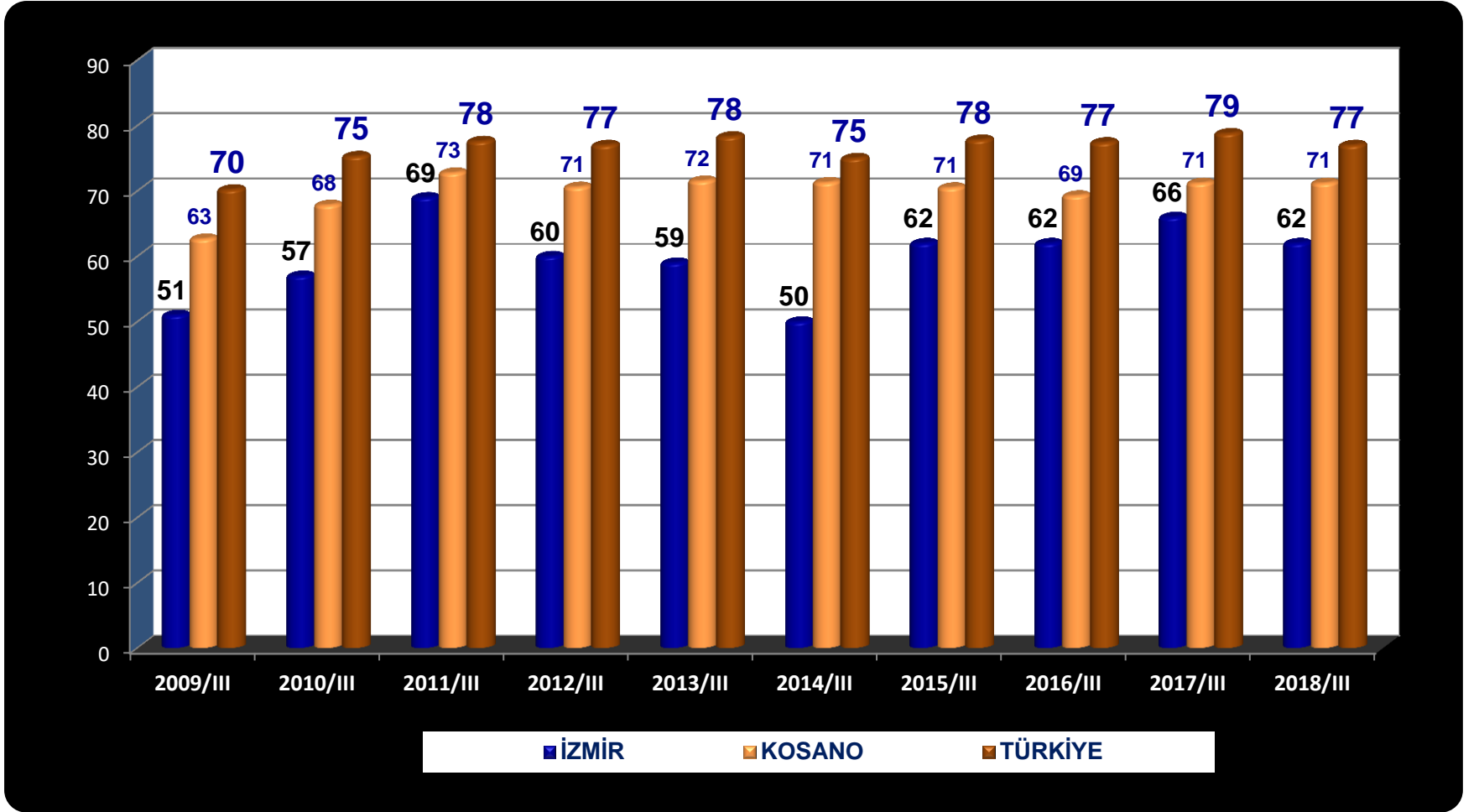
EBSO üyelerinin kapasite kullanım oranının daha düşük görünmesi, teknik olarak işletmelerin geleceği düşünerek gereğinden büyük kurulması ile ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte; gerek Türkiye geneli, gerekse Kocaeli ile kapasite kullanım eğilimlerinin benzeşmesi ölçümün sağlıklı olduğunu da ortaya koymakta olup, bir önceki çeyreğe göre düşüş yaşanmıştır.

YILLAR İTİBARI İLE III. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ARTIŞ ORANI (%)

2017 III. çeyrekte son 10 yılın en yüksek değerini gören kapasite kullanım oranı kıyaslandığında, baz etkisi **%6,1'lik** bir kaybı ortaya çıkarmıştır.

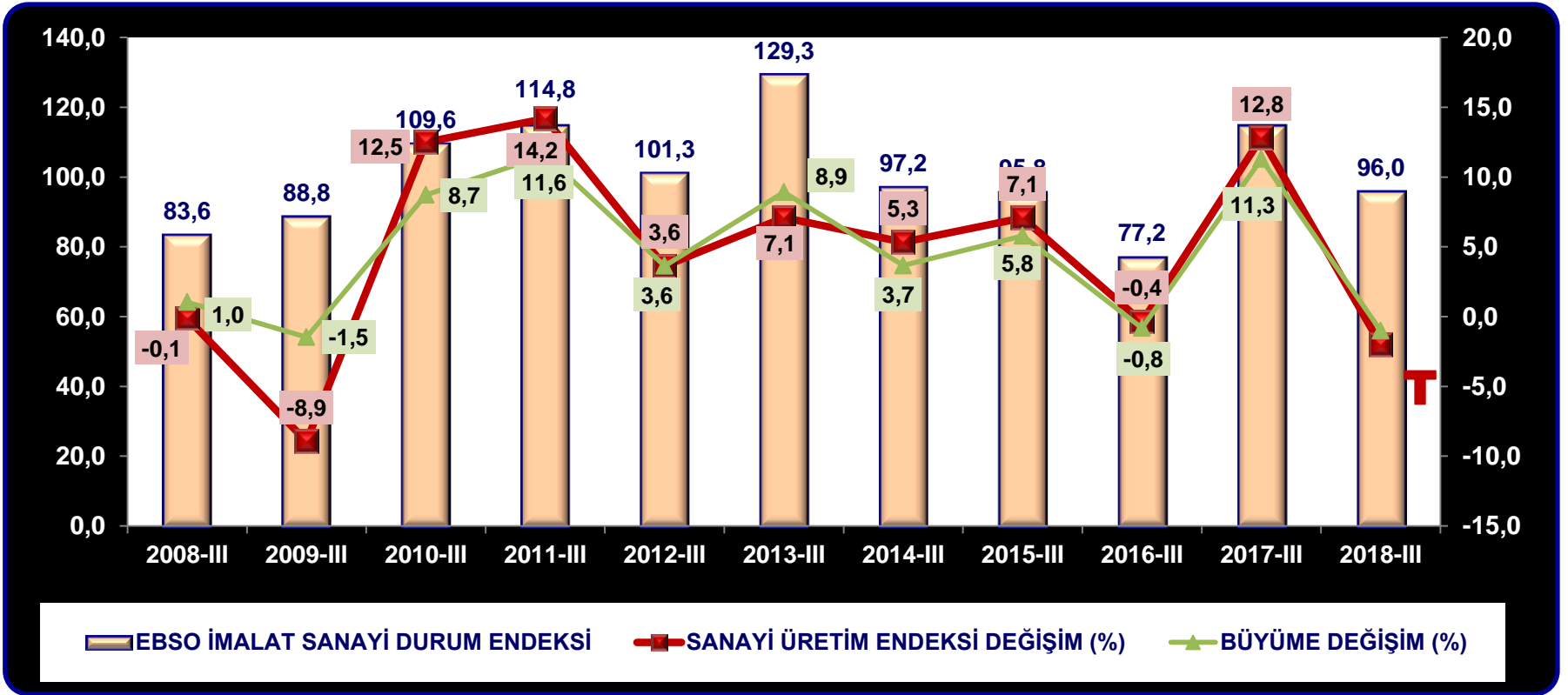
YILLAR İTİBARI İLE III. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

Kapasite kullanımı **Son 10 yılın ortalaması** EBSO üyelerinde **%60**, Kocaeli Üyelerinde **%70**, Türkiye genelinde **%76**'tür.

Kaynak: EBSO Araştırma Müdürlüğü

EBSO İMALAT SANAYİ DURUM ENDEKSİ ve BÜYÜME İLİŞKİSİ

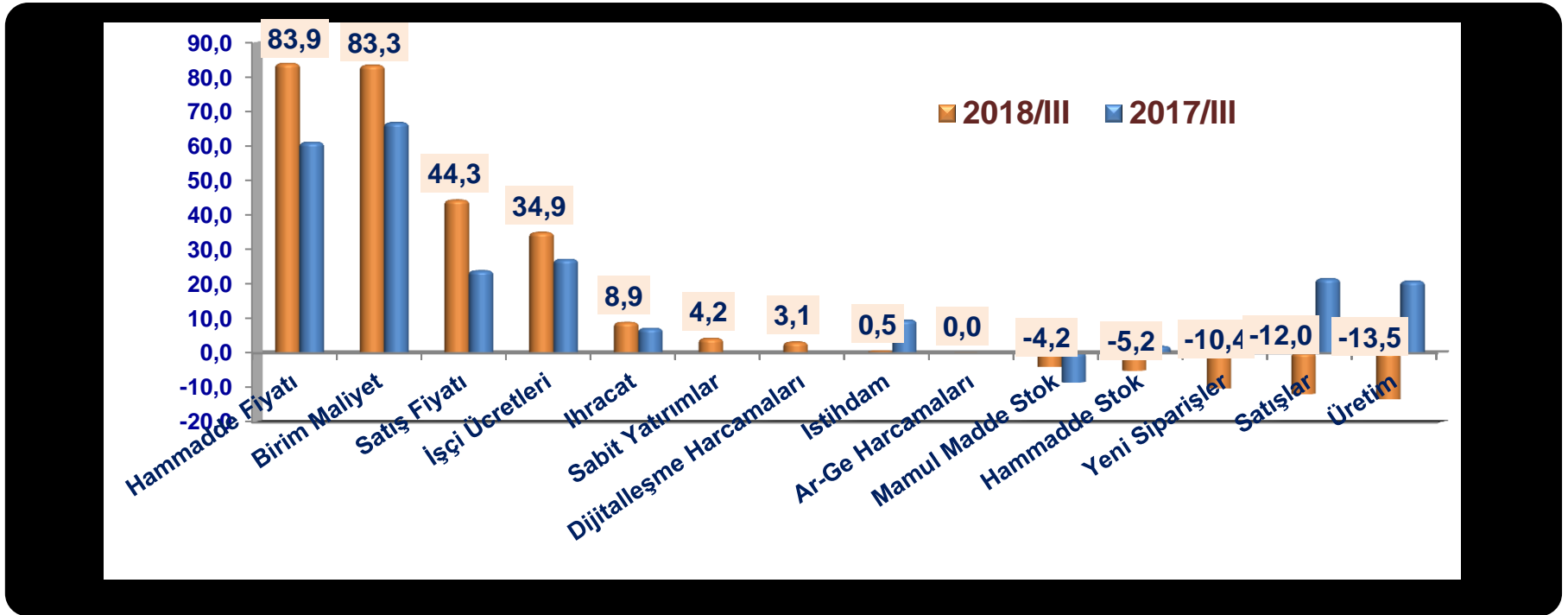

2018 ÜÇÜNCÜ ÇEYREK AÇIKLANAN VERİLER

EKONOMİK GÖSTERGELER	2017/III	2018/III	DEĞİŞİM (%)
Yİ ÜFE (%)	16,03	34,43	114,8
Euro	4,12	6,91	67,7
Dolar	3,51	5,58	59,0
Kapasite Kullanım Oranı (%)	78,83	77,03	-2,3
PMI	54,1	46,0	-15,0
Ekonomi Güven Endeksi	104,5	82,3	-21,2

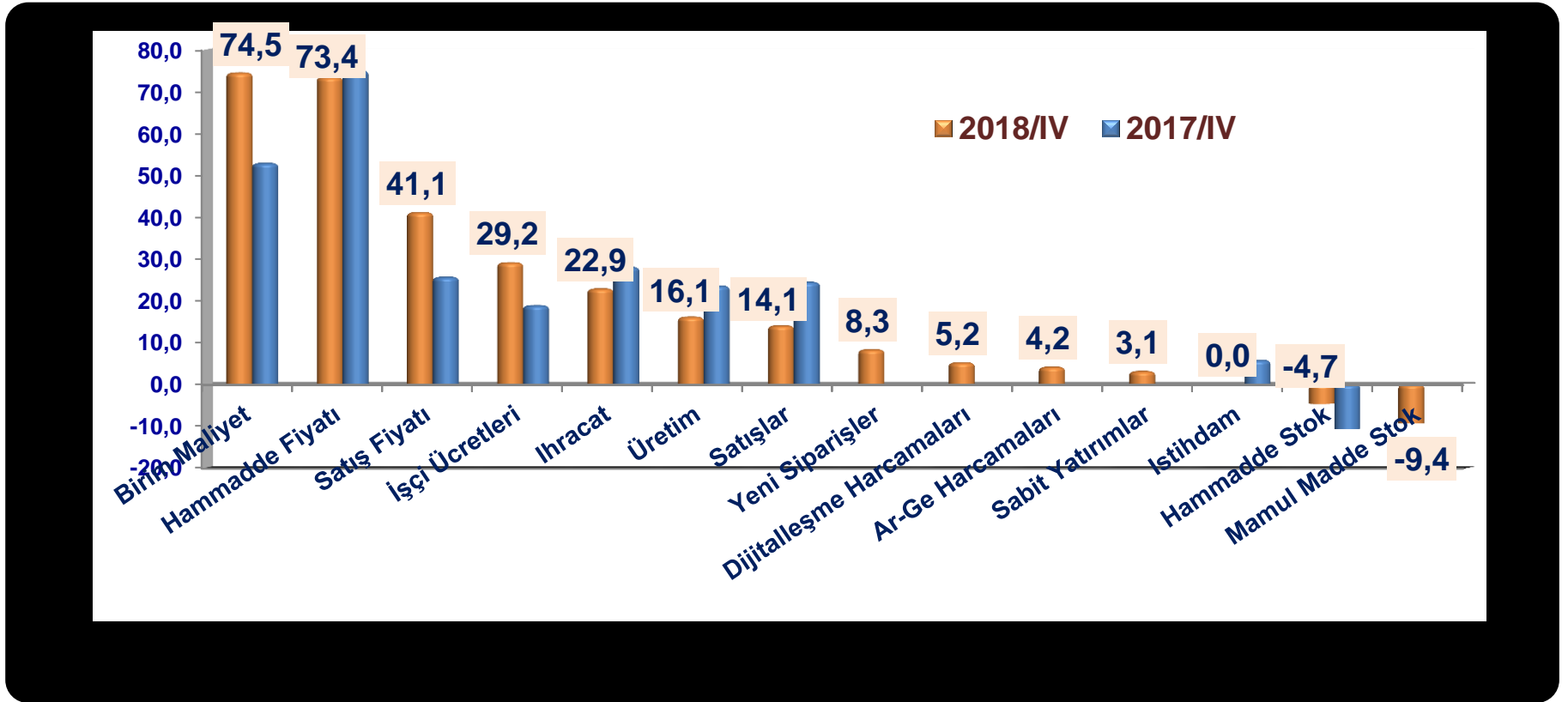
Geçen yıl ile 2018'in üçüncü çeyrekleri kıyaslandığında; PMI, Ekonomi Güven Endeksi ve Kapasite Kullanım Oranı, döviz kurlarındaki sert artışların etkisiyle olumsuz görünüm sergilemiş ve ekonomiye olan güveni olumsuz yönde etkilemiştir.

2018 III. ÇEYREKTE NET GERÇEKLEŞME

Net gerçekleşme; ilgili başlıklardaki gerçekleştirmelerin farkından elde edilir. Üyelerin %83,9'u 2018'in üçüncü çeyreğinde ilk sırada, hammadde fiyatlarının arttığını ifade etmiştir. Onu, birim maliyet ve satış fiyatları izlemiştir. III. çeyrekte dolar kurunun ortalama %59 artması bu cevapları da teyit etmektedir.

2018 IV. ÇEYREK İÇİN NET BEKLENTİLER

Üyelerin, %74,5'i 2018 yılının **dördüncü çeyreğinde birim maliyetin** yine ilk sırada artacağını belirtmiştir.

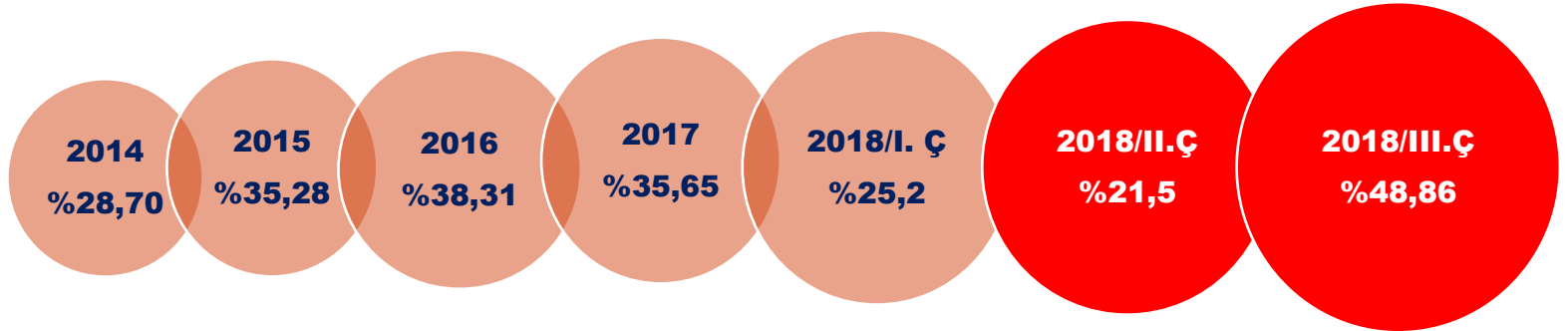
Bu tür beklentilerin gerisinde kur artışlarının belirleyici olduğu söylenebilir.

Bunu, hammadde ve satış fiyatı izlemektedir. III. çeyrekte yaşanan dolardaki artış, bu beklentilerin gerçekleşeceğini bugünden göstermektedir.

FASON ÜRETİM PAYI

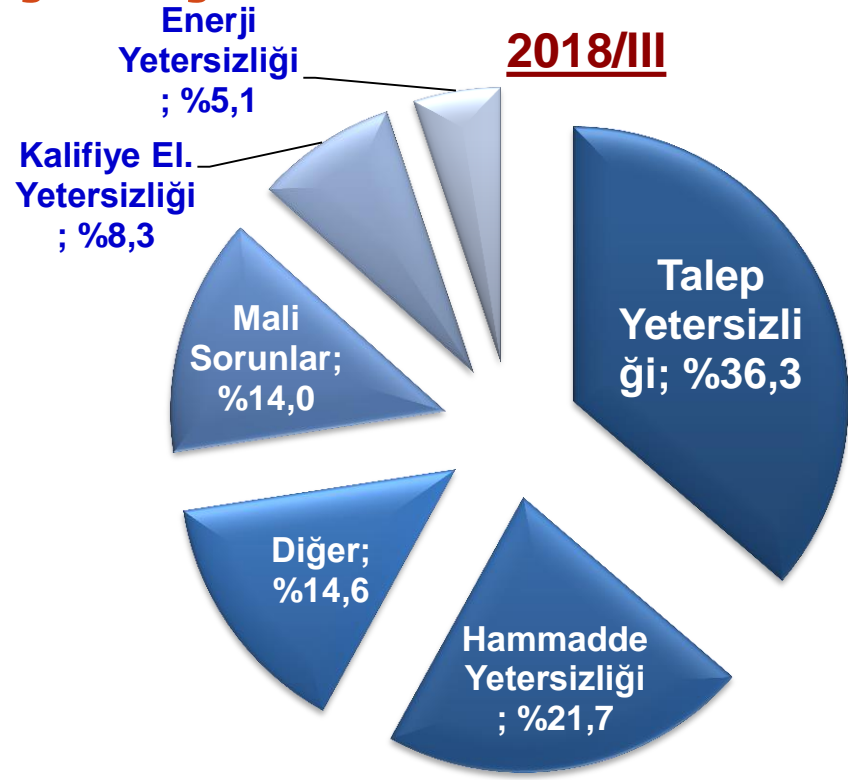
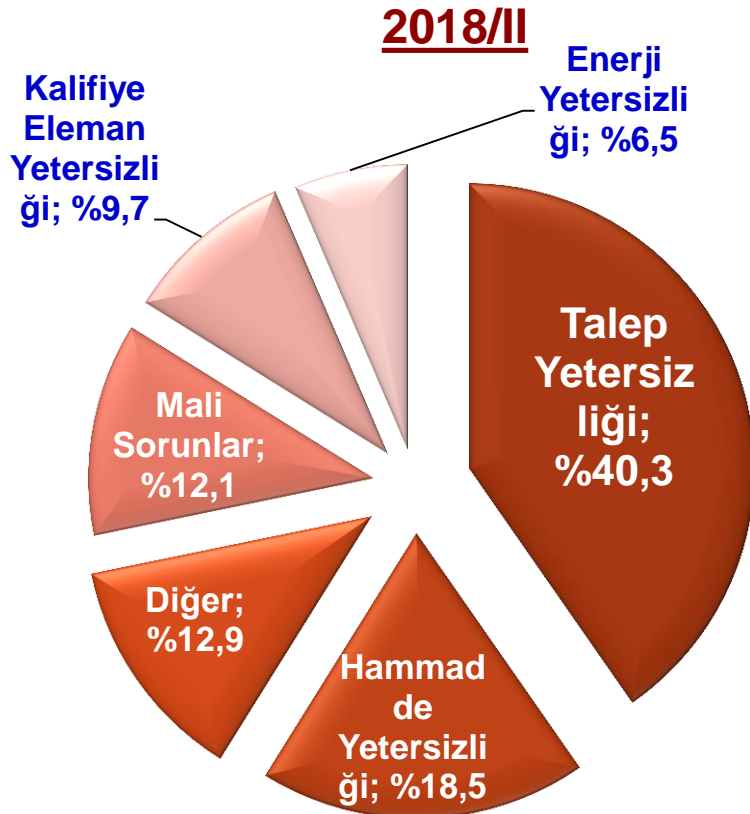
Yıllık bazda gerçekleştirmelerde, üretimlerinin yaklaşık üçte birini işletmelerinde fason olarak yapan firmaların ikinci çeyreğe oranla 2018 yılı üçüncü çeyrekte **fason üretim oranı güçlü bir artışla %48,86 oranına** yükselmiştir.

Bu gelişmede kur artışlarının etkisiyle özellikle ihracata yönelik üretimi daha anlamlı kılmasının rolü olduğu söylenebilir.

2017 yılı I. çeyrekte %30,25, II. çeyrekte %38,12 ve III. çeyrekte %47,17 oranında gerçekleşmiştir.

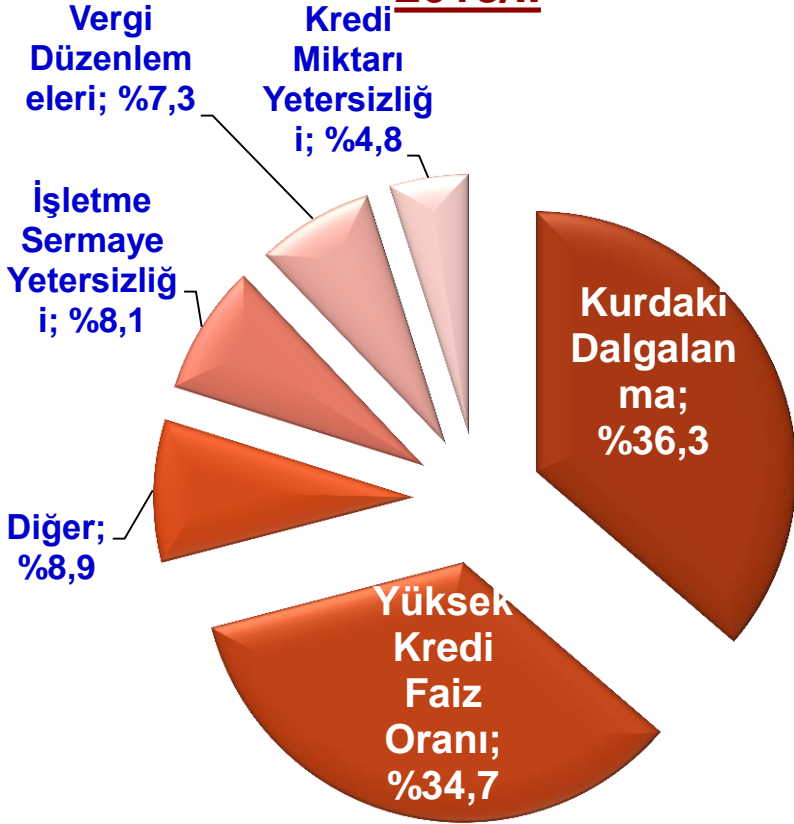
ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

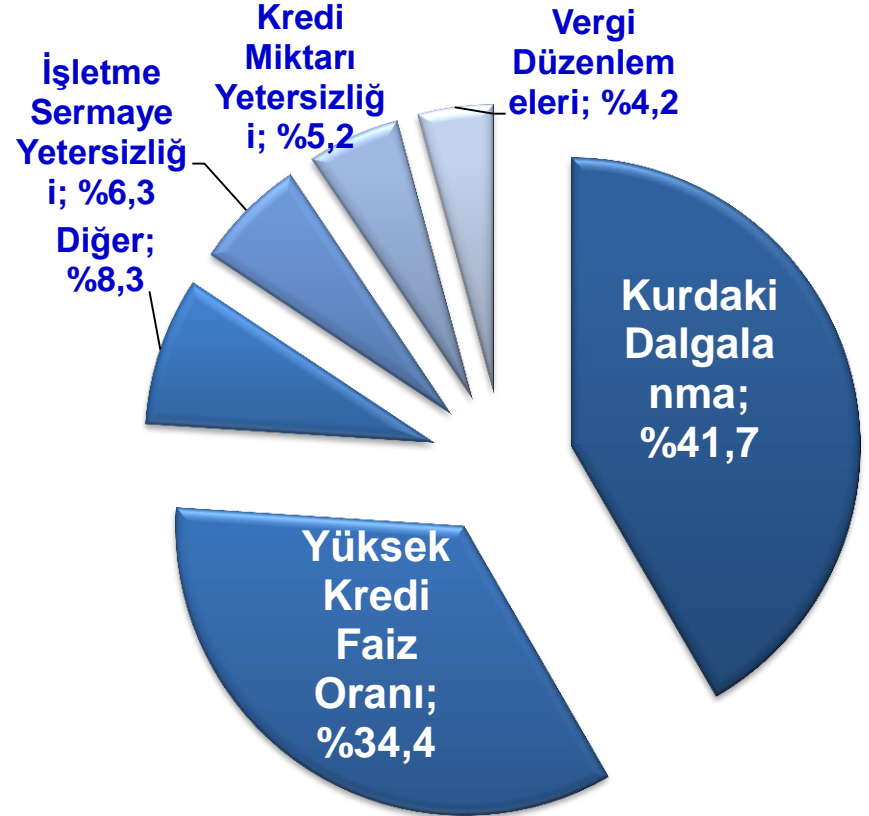
2018 yılının üçüncü çeyreği için ankete cevap veren firmaların **%36,3**'ü **Talep yetersizliğini**, atıl kapasite ile çalışmada öncelikli olarak göstermektedir. İkinci ve üçüncü sırada hammadde yetersizliği ve mali sorunlar ve diğer sorunlar yer almıştır.

MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

2018/II

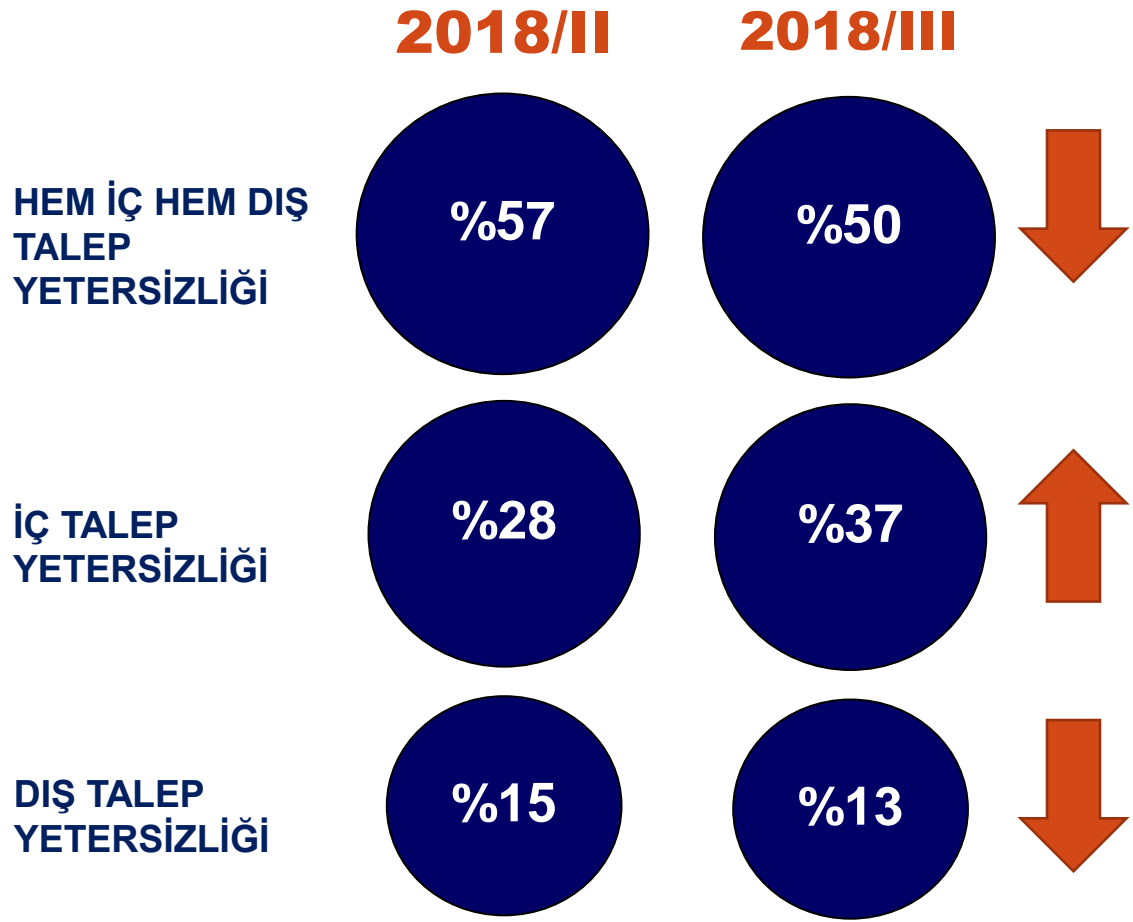
2018/III

2018 yılı II. çeyrekte olduğu gibi, 2018 yılı III. çeyrekte de mali sorunların nedenleri arasında gösterilen ilk 2'de yer alan başlıklar değişmemiştir;

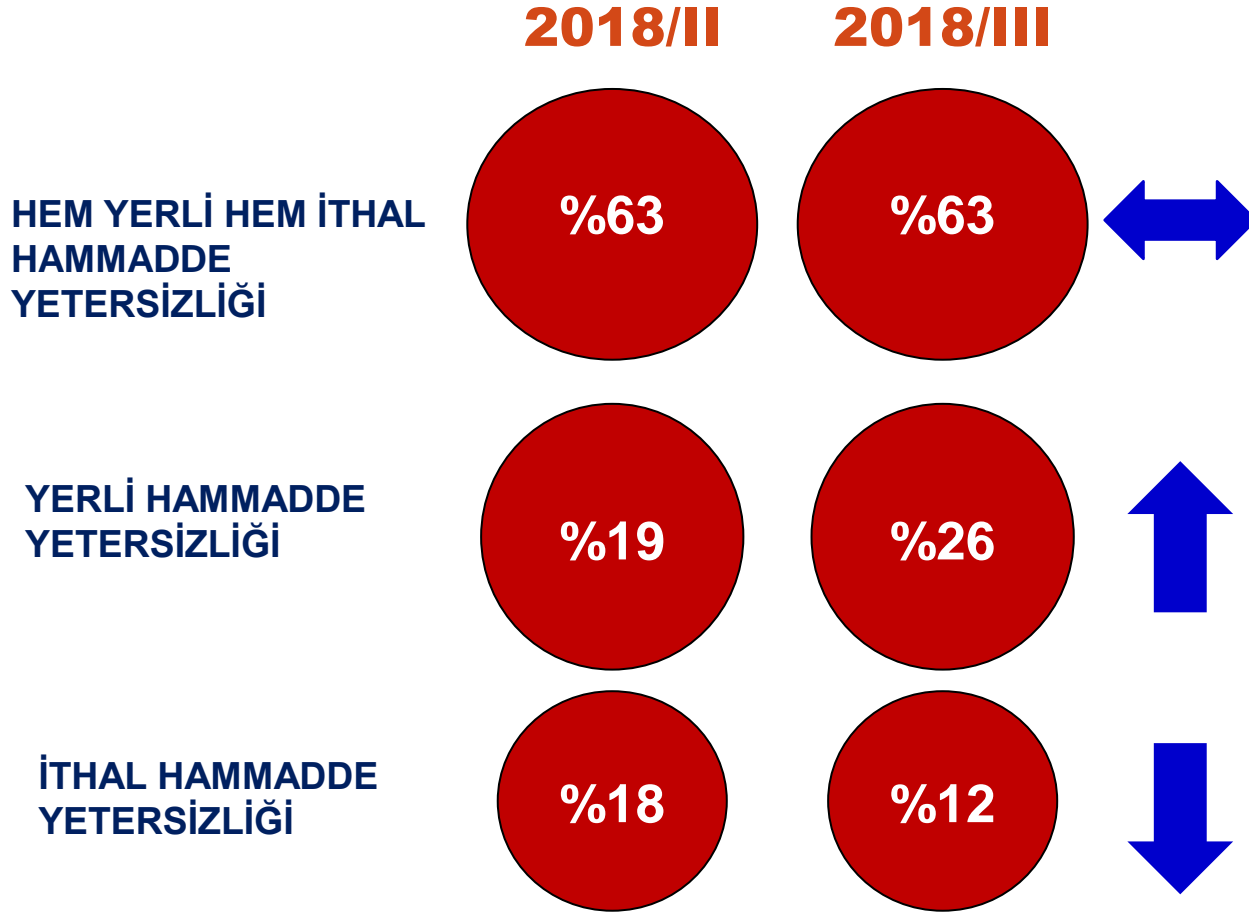
1. Kurdaki dalgalanmalar
2. Yüksek Kredi Faiz Oranı

TALEP YETERSİZLİĞİ SEBEPLERİ

Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden ilk sırada gösterilen talep yetersizliğinde firmaların **%50'si hem iç hem dış talep yetersizliği yaşandığını** belirtmiştir. Yoğun kur baskısı nedeniyle, 2018 yılı III. çeyrekte bir önceki çeyreğe göre, iç talep yetersizliğinde artış, iç talepte daralma görüldüğünü açıkça yansıtmaktadır.

HAMMADDE YETERSİZLİĞİ

Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden 2. sırada gösterilen hammadde yetersizliğinde firmaların son iki çeyrekte de **%63'Ü hem yerli hem ithal hammadde temininde** sorun yaşamıştır. 2018 yılı III. çeyrekte bir önceki çeyreğe göre, yerli hammadde yetersizliğinde artış kaydedilmiştir.

EK TABLO 1

GERÇEKLEŞME VE BEKLENTİLER

EKONOMİK GÖSTERGELER	2018/3. DÖNEM GERÇEKLEŞEN (%)				2018/4. DÖNEM BEKLENTİ (%)			
	ARTTI	AZALDI	AYNI KALDI	NET DURUM	ARTACAK	AZALACAK	AYNI KALACAK	NET BEKLENTİ
ÜRETİM	29,2	42,7	28,1	-13,5	40,1	24,0	35,9	16,1
SATIŞLAR	32,3	44,3	23,4	-12,0	40,6	26,6	32,8	14,1
MAMÜL MADDE STOK	26,6	30,7	42,7	-4,2	19,8	29,2	51,0	-9,4
HAMMADDE STOK	26,6	31,8	41,7	-5,2	23,4	28,1	48,4	-4,7
SATIŞ FİYATI	53,1	8,9	38,0	44,3	46,4	5,2	48,4	41,1
HAMMADDE FİYATI	84,4	0,5	15,1	83,9	75,0	1,6	23,4	73,4
İŞÇİ ÜCRETLERİ	36,5	1,6	62,0	34,9	30,7	1,6	67,7	29,2
İHRACAT	30,7	21,9	47,4	8,9	37,0	14,1	49,0	22,9
İSTİHDAM	18,8	18,2	63,0	0,5	17,2	17,2	65,6	0,0
BİRİM MALİYET	85,9	2,6	11,5	83,3	77,1	2,6	20,3	74,5
SABİT YATIRIM	18,8	14,6	66,7	4,2	19,8	16,7	63,5	3,1
AR-GE HARCAMA	14,1	14,1	71,9	0,0	15,6	11,5	72,9	4,2
DİJİTALLEŞME HARCAMALARI	17,2	14,1	68,8	3,1	15,1	9,9	75,0	5,2
YENİ SİPARİŞLER	21,9	32,3	45,8	-10,4	32,8	24,5	42,7	8,3

EK TABLO 2

ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

(%)	Mali Sorunlar	Talep Yetersizliği	Hammadde Yetersizliği	Enerji Maliyetleri	Kalifiye El. Yetersizliği	Diğer
2015/I	05,80	16,96	21,43	19,64	18,97	17,19
2015/II	11,50	16,20	16,43	15,96	20,19	19,72
2015/III	12,40	16,41	15,84	17,75	20,23	17,37
2015/IV	10,03	15,88	15,60	19,50	21,73	17,27
2015/YILLIK	09,93	16,36	17,33	18,21	20,28	17,89
2016/I	11,06	18,63	15,28	17,18	20,09	17,76
2016/II	10,76	17,85	18,64	15,22	20,73	16,80
2016/III	10,16	16,29	15,99	16,44	22,72	18,39
2016/IV	9,39	15,30	17,88	16,97	21,67	18,79
2016/YILLIK	10,34	17,02	16,95	16,45	21,30	17,94
2017/I	7,60	17,14	15,90	17,67	23,14	18,55
2017/II	9,90	13,74	17,98	18,59	19,60	20,20
2017/III	8,26	16,51	17,58	18,04	20,95	18,65
2017/IV	6,86	17,69	17,33	21,30	19,86	16,97
2017/YILLIK	8,16	16,27	17,20	18,90	20,89	18,59
2018/I	6,56	15,28	19,18	18,67	22,36	17,95
2018/II	12,1	40,3	18,5	6,5	9,7	12,9
2018/III	14,0	36,3	21,7	5,1	8,3	14,6

EK TABLO 3

MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

(%)	Yüksek Kredi Faiz Oranları	Kredi Miktarı Yetersizliği	İşletme Sermaye Yetersizliği	Vergi Düzenlemeleri	Kurdaki Dalgalanmalar	Diğer
2015/I	14,92	22,53	23,67	19,51	-	19,37
2015/II	16,26	20,24	21,80	19,38	-	22,32
2015/III	16,67	20,25	24,52	19,70	-	18,87
2015/IV	16,80	22,13	22,92	19,76	-	18,38
2015/YILLIK	16,16	21,29	23,23	19,59	-	19,74
2016/I	16,82	21,67	22,29	20,64	-	18,58
2016/II	18,30	22,45	22,45	21,62	-	15,18
2016/III	15,39	21,01	24,49	20,72	-	18,39
2016/IV	16,23	20,39	22,26	20,29	-	20,83
2016/YILLIK	16,69	21,38	22,87	20,82	-	18,25
2017/I	16,50	23,53	21,23	21,10	-	17,65
2017/II	16,54	22,31	23,37	19,73	-	18,06
2017/III	14,97	22,56	24,15	19,73	-	18,59
2017/IV	13,81	22,38	20,48	21,43	-	21,90
2017/YILLIK	15,46	22,70	22,31	20,50	-	19,05
2018/I	14,50	21,80	22,64	20,72	-	20,34
2018/II	34,7	4,8	8,1	7,3	36,3	11,0
2018/III	34,4	5,2	6,3	4,2	41,7	8,3

EK TABLO 4

FASON ÜRETİM

DÖNEM	FASON ÜRETİMİN TOPLAM ÜRETİM İÇİNDEKİ PAYI (%)
2013/IV	32,45
2014/I	32,43
2014/II	23,60
2014/III	37,08
2014/IV	21,70
2015/I	26,14
2015/II	30,44
2015/III	41,24
2015/IV	43,28
2016/I	30,14
2016/II	51,85
2016/III	34,78
2016/IV	36,49
2017/I	30,25
2017/II	38,12
2017/III	47,17
2017/IV	27,06
2018/I	25,26
2018/II	21,50
2018/III	48,86